

JOHANNE HILDEBRANDT

”Ingen skjuter på mig längre”

Egentligen var det konstigt att hon inte dog redan under sitt första krig, när hon ung och oerfaren åkte till Balkan.

Två decennier och många krig senare har hon hittat **meningen med livet** – ute på landet.

– Det är som när man har släpat sig ut ur striderna och plötsligt står i skogen och ser solljuset lysa ned mellan träden, säger bokaktuella **Johanne Hildebrandt**.

Text: **Magda Gad** Foto: **Maria Östlin**

Det var en mörk vintermorgon som allt förändrades. Johanne Hildebrandt slängde in sin bag i baksätet, satte sig i sin vita Ford och vred om nyckeln. Motorn hostade tveksamt i gång. Det var kallt och Johanne var livrädd, men hon hade bestämt sig. Hon skulle åka till Kroatien och bli krigsreporter. Fylld av upprymd ångest lade hon i en växel och började köra de 140 milen, genom Blekinge, över gamla Östtysklands betongvägar och vidare till Zagreb.

Året var 1992, hon var 27 år och hade ingen aning om vad krig var.

Men någonstans måste man ju börja.

– För mig var det så konstigt med ett krig i Europa. Jag blev frustrerad över att det inte skildrades i medierna,

säger Johanne Hildebrandt när jag hälsar på i hennes engelska, vita stenhus utanför Mariefred.

Hon sätter ner de raggsockeklädda fötterna, reser sig ur fåtöljen och lägger in ved i den öppna spisen. Skinnsoffan är patinerad, ena väggen täckt av böcker, hunden Ebba ligger på rygg och snusar.

– Och jag var ju lokalreporter då, och tänkte att antingen sitter man hemma och gnäller eller så gör man något åt det.

Hon var en nybörjare som jobbade i Karlshamn och knappt visste hur man skrev artiklar – som ensam åkte ner till ett brinnande krig på Balkan.

– Jag ville göra nytta. Det var väldigt svårt för mig att vara ego i det läget. Det kändes så futtigt och meningslöst, vad var mitt liv i förhållan-

de till att barn sprängdes i Mostar? Jag ville veta varför det hände.

På tv såg hon bilder av gråtande människor och städer som besköts. Kostymklädda män gick in och ut ur dörrar och pratade om fredsförhandlingar – och hon förstod ingenting.

Kriget brann i Europa och ingen brydde sig. Det gjorde Johanne Hildebrandt förbannad. Hon drar upp fötterna under sig i fåtöljen och säger: – Och så var det ju det här med *Iliaden* ...

Det var inte accepterat att vara oäkting i Lycksele. Johanne Hildebrandts mamma hade blivit gravid med en förbipasserande tattare när hon var 17 år.

En sådan avkomma dög inte i det norrländska samhället.

Johanne fick inte döpas i kyrkan. Hon var utstött, annorlunda, det

Fakta

Namn: Johanne Hildebrandt.

Ålder: 50.

Yrke: Författare och journalist.

Bor: Mariefred.

Familj: Gift med Urban Edlund.

Sonen Christian, 19, med ex-mannen Jörgen Hildebrandt.

Bakgrund: En av Sveriges mest kända krigskorrespondenter. Enda kvinnan som valts in i Kungliga Krigsvetenskapsakademins avdelning 1. Fick Guldspaden för boken *Blackout*. Skrivit trilogin *Sagan om Valhalla*. Sält en miljon böcker.

Aktuell: Med boken *Sigrid*, som kallats en svensk *Game of Thrones*.

pratades bakom hennes rygg.

– De försökte mobba mig men det gick inte. En kille skulle slå mig men då slog jag honom. Jag var alltid ganska arg när jag var liten, jag tyckte att många saker var orättvisa.

Johanne Hildebrandt drar ut på de norrländska vokalerna, utanför fönstren har ett höstregn börjat falla.

– Jag hade en känsla av att vara liten och inte duga och inte bli tagen på allvar, säger hon på sitt raka sätt.

Hennes mamma

rörde sig i en röd universitetsvärld som sjöng kamp-sånger mot Vietnam-kriget. Hon pratade om solidaritet och att man måste ta ansvar för det som händer på jorden. Morfar var en extrapappa som berättade om kyla och gamla bössor när han vaktade gränser under andra världskriget.

Johanne sökte sig till böckerna, läste fantasy och science fiction – men favoriten var Homeros epos *Iliaden*.

– Det är en fantastisk berättelse om krig. Där finns alla aspekter: kvinnan som ska tappa upp ett bad till sin man, men inte vet att han har dödats och släpats runt på slagfältet.

Hon slår ut med de långa armarna:

– Den läste jag när jag var tolv – och det var ju samma saker som hände på Balkan!

Hade Johanne Hildebrandt vetat vad hon skulle möta hade hon nog vänt bilen och kört hem igen.

Plötsligt befann hon sig som i en krigsfilm. Sönderbombade hus, sjukhus där ingen kunde få hjälp. Mäns smärtrop, barns gråt, piss-lukt, blodiga trasor i hörnen. En övergiven tvååring som låg ensam i en säng. Hon började kela med honom och då blev han så glad att det blev för nära och smärtsamt – hon vände och gick skuldtyngd därifrån.

En svensk legosoldat gav henne en uniform, lärde henne ta isär och sätta ihop en Kalasjnikov och skrev in henne i kroatiska armén

Hon fick ett scoop när en svensk krigsförbrytare och nynazist greps på Balkan. Hans namn var Jackie Arklöv. Hon lyssnade fördomsfrött på honom, något hon visade sig vara bra på, och vann hans förtroende.

Senare i livet träffade Johanne

Hildebrandt en av sina halvbröder. Sin pappa hade hon bara mött vid ett tillfälle, det var en kriminell man som hon inte kände och inte ville ha något med att göra. Honom förträngde hon tillsammans med allt annat som var obehagligt.

Men nu hade fadern dött och hon hade fått veta att en halvbror var illa ute. När hon steg in i killens rum möttes hon av en enorm nazistflagga. Cd-skivor med vit makt-musik låg utspridda på golvet.

Hon slängde halvhjärtat en cd-skiva på honom och åkte därifrån. Hon beskriver det i sin bok *Black-out*:

”Krigsoffer på Balkan kunde jag engagera mig i men jag orkade inte engagera mig i denna nynazist. Det gjorde för ont, det var för nära, det var för mycket. /.../ Och i fortsättningen skulle jag aldrig kunna döma en människa efter hennes ursprung eller bakgrund. Då skulle jag döma mig själv. Det var en nyttig läxa, men oerhört smärtsam.”

Hemma tyckte folk att hon var rubbad som åkte till krig. De föraktade henne för att hon inte gjorde som dem och stannade kvar i säkerheten.

Det sågs också som konstigt att hon var kvinna och krigskorrespondent. Vissa påstod att hon egentligen bara låg med soldater.

Hon brister ut i ett garv:

– När man i verkligheten inte ens fick duscha på flera månader!

Drivkraften var att ge en röst till människor som inte

Jag hade en känsla av att inte duga och inte bli tagen på allvar.

för att hon skulle kunna ta sig förbi vägsprårrar. När de åkte mot fronten sa han:

– Om vi blir omringade så skjuter jag dig först och sedan mig själv.

Han hade sett vad man gjorde med tillfångatagna. Johanne Hildebrandt förstod att hon inte hade någon aning om vad hon hade gett sig in i.

Kanske var det denna instinkt som gjorde att hon mirakulöst överlevde. Nästan helskinnad med undantag för det granatsplitter som hon fick plocka ut från kroppen.

4x senast jag ...

1 ... gråt: "Jag blev så rörd när jag läste på Facebook om ett äldre par som är jättesjuka. Kvinnan skriver så fint. Båda trodde att de hade cancer, men mannen har nu fått en diagnos och ska bli frisk. Jag har aldrig träffat dem men hon sprider så mycket kärlek kring sig."

2 ... var arg: "Jag blev hårt fullt arg på Miljöpartiet som nu vände och plötsligt skulle stötta försvarsanslaget trots att man pissat på svenska veteraner."

3 ... kände lyckorus: "När jag kom tillbaka hem efter att ha varit i Mordor (Stockholm). Och när jag har fått de här positiva recensionerna. Jag är i ett rus av det fortfarande, att alla är så glada."

Stockholm Stadshus.

4 ... var stolt: "Över min son. Vi hade en stor fest och han hjälpte till och var helt fantastisk."

3x favoritfilmer

1 Starship troopers. "Fantastisk och ytterst missförstådd film om krig och media och samhälle."

Dina Meyer redo att slå till.

2 Det femte elementet. "Framför allt operascenen!"

Milla Jovovich.

3 Sagan om ringen. "Det är en sådan episk sagoberättelse, jag älskar det. Hela vårt samhälle är ju uppbyggt på de här sagorna."

Sam och Frodo.

Foto: WALT DISNEY, NEW LINE CINEMA

FRÅN KRIG TILL FRID. Johanne Hildebrandt har hittat sitt drömhus ute på landet, gift sig med sin drömman och skaffat sin drömhund Ebba.

Självporträttet

”Jag måste ha gummi-stövlar för det har jag alltid, och ett par träd eftersom jag har flyttat ut i skogen. Och en glad mun eftersom jag ligger så himla mycket på plus nu!”

2x röster om **Johanne**

Mikael Wallentin Åström, Afghanistan-veteran:

”Johanne lånar ut sin röst till veteraner och ser till att det som tycks vara viskningar från oss hörs. När samhället bara ser såren som militär personal tar med sig hem ser hon drivkraften och styrkan. Jag är personligen verkligen tacksam för henne, även om jag hade svårt för henne när jag träffade henne för första gången år 2010. Hon hade ett rykte om sig att vara sensationslysten, svår att samarbeta med och envis. Det visade sig bara var hennes envishet som stämde överens med ryktet.”

Terese Cristiansson, krigskorrespondent:

”Johanne banade vägen för många av oss kvinnliga utrikeskorror men ännu viktigare är att hon alltid varit otroligt stöttande. 2007 fick jag ett jobberbjudande som var svårt att motstå. Men mitt hjärta var i konfliktområden även om det var svårt, ensamt och inte särskilt välbetalt. Jag bad Johanne om råd. Hon var glasklar: ”NEJ. Säg nej och fortsätt som frilansande korre. Du är gjord för det.” Jag lyssnade och det är jag otroligt tacksam för i dag.”

SKOGEN, LUGNET OCH LYCKAN. Johanne hade länge känt att hon ville dra sig undan, ut i skogen. Och nu har hon hittat sitt hem, sju mil från Stockholm, där hon bor och har allt hon önskar.

På något sätt känner jag faktiskt att jag **förtjänar** det här.

hade en. Den viljan drev henne till Pakistan, Jemen, Sudan, Somalia, Tchad, Irak.

När hon följde en svensk trupp i Afghanistan för att ta reda på vad soldaterna egentligen gjorde där blev hon anklagad för att vara krigshetsare. Hon menade att soldaterna inte ska bemötas illa för att våra politiker beslutat att Sverige ska närvara i kriget.

Arbetet resulterade i boken *Krigare*.

Jan Guillou startade då en personkampanj mot henne och skrev att bombliberaler ”och somlig ’krigsreporter’ försöker blanda bort korten när de kampanjar för stöd till ’våra pojkar’ i Afghanistan”.

– Jag kunde inte bry mig mindre! utbrister Johanne när vi pratar om folks åsikter om henne.

Hon sträcker på sig, ryggen är stolt.

– Har man fått skit från Jan Guillou och Mustafa Can samtidigt som man blivit skjuten på, då är man en person som kan göra som man själv vill, fortsätter hon roat.

Bråket kring henne tyckte hon blev en positiv vändpunkt.

– Hela konflikten med *Krigare* var väldigt bra, för jag gjorde något som jag verkligen ville utan att tänka på vad andra tyckte. Jag stod upp för veteranerna och tog smällen för dem. Det har stärkt dem, de har blivit sedda och inte bara bortviftade.

För Johanne Hildebrandt var det lyckosamt att stanna upp och lyssna på sig själv. När hon gjorde det var det många bitar som föll på plats. Hon hade inte längre något att bevisa.

– Jag hade velat dra mig undan länge, inte hört hemma någonstans, inte gillat koketteri, bara långtat ut i skogen.

Elden har slocknat i den öppna spisen. Ebba har vaknat i soffan

och springer glatt efter oss när vi går ut.

Det är tyst. Luktas fuktig jord. Trädgården är kuperad. Det finns skog. Slingrande stigar. Stenbänkar. Äppelträd.

Man får köra en bra bit på grusvägen innan man når asfalt. Sju mil österut ligger Mordor. Det vill säga Stockholm, staden där man bara springer på utan att tänka, cyklar som en kamikaze, sitter i bilköer, köper modekläder och glömmar bort kärnvärdena i livet, enligt Johanne Hildebrandt.

När hon tog ett steg tillbaka kom hon också på fortsättningen på den bästsäljande *Sagan om Valhalla*-trilogin, som hon skrev mellan sina krig. Den har nu fått en uppföljare i form av boken *Sigråd*, som handlar om Sigråd Storråda, en drottning som format Nordens historia.

– I den kristna historiebeskrivningen har man struntat i att ta med drottningarna, dem har man avfärdat som kärringar, säger Johanne som alltid velat lyfta fram kvinnorna.

Recensionerna har varit över-
svallande – vilket har varit lite chockartat.

– När man har stridit för något väldigt länge, varit först med det man har gjort och fått mycket skit för det, och först efteråt fått beröm – då är det ovanligt att ligga så här mycket på plus.

Hon ler med ögonen.

– Nu är ju livet bara fantastiskt. Ingen hatar mig och ingen skjuter på mig!

I somras gifte Johanne Hildebrandt sig med överstelöjtnant Urban Edlund.

– Nu har jag den bästa mannen och det bästa huset och den bästa valpen. Det ger mig lugn, styrka och stabilitet.

Den gamla krigskorrespondenten slår sig ner bredvid Ebba på en kulle och ser ut över sina ägor.

– På något sätt känner jag faktiskt att jag förtjänar det här. Det är som när man har släpat sig ut ur striderna och plötsligt står i skogen och ser solljuset lysa ned mellan träden.

Hon behöver inte längre sätta sig i en bil och ensam köra ner till närmsta konfliktzon. Hon behöver inte bita ihop och ”kötta igenom” saker. Hon tillåter sig att vara i känslorna och tänka efter.

När hon hade genomlevt sina första krig på Balkan skrev hon: ”Jag önskar att den kvinna som jag då var hade vetat de saker jag vet i dag. Förmodligen säger jag samma sak om tio år och om tjugo. Det är väl det som kallas att bli vuxen.”

Nu när Johanne Hildebrandt är vuxen står hon tryggt i sin trädgård, vinkar av mig och säger:

– Var sak har sin tid. □

Till sist tänker Magda:

Utan Johanne hade Sverige gått miste om några av dagens främsta krigskorrespondenter – kvinnorna. Här gick Johanne före. Det visar hur viktigt det är med kvinnor på framträdande poster, själv blev Johanne stärkt av sin vänskap med Anna Lindh. Hur många framstående kvinnor har Sverige inte förlorat genom att inte ha en kvinnlig statsminister?

Följ oss på **Instagram!**
@aftonbladetsondag